

Aleg. 96.

Sprawozdanie

komisyi bankowej o Banku krajowym.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie Dyrekeyi i Rady Nadzorczej Banku krajowego za rok 1886 przedstawia we wszystkich oddziałach i na wszystkich polach, dotychczas objętych jego pracą, normalny i prawidłowy rozwój tej instytucyi krajowej, z widocznym pożytkiem w oczach naszych się rozwijającej.

Ważny bardzo oddział hipoteczny szczególnie uderza swym wzrostem, bo z końcem roku znajdowało się w obiegu listów zastawnych, już na ogólną sumę 8,663.200 zł. Z tego pod względem wysokości pożyczonych sum wypada 57.49% na dobra ziemskie, 37.06% na domy murowane po miastach, a 4.95% na małą własność rolną. Zysk też Banku krajowego, pobierany na koszt administracyi od dłużników hipotecznych, podniósł się z 6.406 zł. 60 ct. do wysokości 17.495 zł. 48 ct. w tym roku, i tym sposobem znakomicie się przyczynił do podniesienia ogólnej cyfry dochodu bankowego, a specjalna rezerwa w tymże oddziale hipotecznym z 7.749 zł. 70 ct. doszła już do sumy 22.429 zł. 13 ct.

Do oddziału komunalnych pożyczek mniej podań wpłynęło jak roku poprzedniego, tak że Bank krajowy o 25% mniej pożyczek potrzebował udzielić. Z liczby 84 pożyczek udzielonych przez Bank od początku po koniec roku 1886. w ogólnej sumie 1,042.700 zł. przypada: na powiaty 21.86% w ogólnej sumie 228.000 zł., na gminy miejskie 64.44% w ogólnej sumie 671.900 zł., a na gminy wiejskie 13.70% w ogólnej sumie 142.800 zł. Oprócz procentów zwłoki, które w ciągu roku wynosiły tylko 70 zł. 52 ct. i które są chlubnem świadectwem dla dyrekeyi i dla bezpieczeństwa udzielonych pożyczek, jedyną korzyścią Banku w tym oddziale jest składka pobierana od pożyczek na koszt administracyi. Fundusz rezerwowy specjalny dla obligacyj komunalnych wynoszący z początkiem roku 46.092 zł. 37 ct. wzrósł do sumy 67.813 zł. 52 ct., to jest o 21.721 zł. 15 ct., czyli o 47.10%.

W oddziale bankowym rok ostatni przyniósł także znaczne powiększenie interesów, połączone z zyskiem dla instytucyi, przy zupełnej pewności kapitałów w ich obrotach.

Saldo w ruchu kapitałów obcych na asygnaty, czek i wkładki wynosiło z dniem 31. Grudnia 1886 r. 1,268.587 zł. 68 ct. czyli więcej o 355.240 zł. 94 ct. to jest, o 38.88% jak z końcem poprzedniego roku. Podano wprawdzie w tymże roku o 707 sztuk mniej weksli, ogólna ich suma jednak wzrosła 239.935 zł. 92 ct. czyli o 3.18%, a zysk brutto z eskontu weksli podniósł się 9.462 zł. 66 ct. czyli o 10.52%. Obrót kasowy w tym roku wynosił w Banku i w Zastępstwach 45,984.608 zł. 99 ct. czyli że się zwiększył o kwotę 8,433.095 zł. 35 ct. to jest o 22.46%.

a całkowity obrót ze wszystkich operacyj Banku w tym roku wyniósł 189,887.245 zł. 48 ct. to jest o 60,012.342 zł. 16 ct., czyli 46.20% więcej, jak w roku poprzednim.

W roku 1886. ustanowił Bank krajowy jedno nowe zastępstwo, ogólna zatem liczba ich wynosiła z końcem roku 49.

O ile ta instytucja krajowa się rozwija i dzwiga powoli ale skutecznie, poznać snadno można wyobrażenie z poglądu na zyski, które przynosiła do rozdziału na końcu roku każdego od swego założenia. A mianowicie,

w roku 1883/4 — 26.067 zł. 74 ct.

„ 1885 — 28.673 „ 61 „

„ 1886 — 48.235 „ 43 „

Zysk roku ostatniego zatem w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększył się o 68.22%, kapitał zakładowy przewyższa sumę pierwotną uposażenia obecnie o 41.190 zł. 74 ct., rezerwy rozmaite wynoszą już 122.925 zł. 80 ct. Majątek Banku krajowego zatem powiększył się w ciągu trzech lat o 132.835 zł. 54 ct., co wyobraża wzrost o 13.28%.

Komisja bankowa, idąc śladem prac swoich z lat poprzednich, i rozpatrując we wszystkich szczegółach bilanse i sprawozdania z czynności Banku krajowego za rok ostatni, oddaje należyte uznanie dotychczasowej działalności tak Dyrekcji jak Rady Nadzorczej, która to działalność zapewniła wprawdzie powolny ale nie mniej jednak prawdziwy i na pewnych podstawach pozostający postęp

Rozpoczynając z tak bardzo nieznacznym kapitałem zakładowym, w porównaniu z dotacją innych banków, które w tych czasach powstawały, i w porównaniu z znacznym już obrotem na rynku pieniężnym Galicji podsyceanym przez bardzo także liczne u nas Banki i instytucje kredytowe, Bank krajowy musiał przedewszystkiem w kolebce swojej egzystencji zadowolnić się nieznaczną klientelą, i szukać dopiero podstaw do bytu i samoistnego działania.

Ograniczony przytem surowymi przepisami tak statutu jak i regulaminów swoich, które zamykają przed nim wszystkie pola spekulacji a które z takim nieraz pożytkiem dla siebie uprawiać mogą inne instytucje pieniężne, Bank krajowy zmuszony był do wyrobienia sobie w ramach ściśle oznaczonych swego zakresu działania pożądany fundament do istnienia i do dalszego rozwinięcia się. Bilanse i sprawozdania z czynności za rok 1886. możemy uważać za zamknięcie pierwszego okresu egzystencji Banku krajowego. Znaczne bardzo już emisje Banku w oddziale hipotecznym i komunalnym, które w miarę powstających potrzeb są w stanie zaspokoić wymagania tak pojedynczych kraju obywateli, jak nie mniej gmin i powiatów, poważny obrót w dziale kasowym i wszystkich operacyj Banku, wskazują krajowi, że jego instytucja wyrobiła sobie osobne, niezależne już stanowisko w rządzie instytucji pieniężnych i kredytowych, że już w skomplikowanej maszynie obrotów pieniężnych ma swoje własne miejsce, swój ruch odrębny, bez straty dla własnego kapitału lub zasobów, z pożytkiem dla innych i dla kraju całego.

Teraz wschodzić może drugi okres życia Banku krajowego, kiedy powoli zacząć może wywierać możny wpływ w miarę środków i możliwości na podnoszenie się produkcji kraju, i zabrać się może do wypełnienia wszystkich oddziałów pracy zastrzeżonych Bankowi przez Sejm krajowy wydanym statutem.

Ażeby na wysokości swojego zadania godnie stanąć, dopełnić lukę pochodzącą z małej dotacji pierwotnej, wzbudzić to nieograniczone zaufanie w ludności, które na pierwszym miejscu instytucja na gwarancji kraju całego oparta posiadać winna, a posiadać może, Bank krajowy mógłby dołożyć starań właściwych, ażeby lokacja obcych kapitałów, tak większych jak i w najdrobniejszych sumach, na asygnaty, czeki i wkładki, do jego kas chętniej jak dotychczas wpływały. W innych kraju naszego instytucjach pieniężnych, do których od większej ilości lat publiczność przywykła, lokacje tego rodzaju stanowią ważny bardzo moment ich dochodów,

jak niemniej ich siły, aczkolwiek żadna z tych instytucyj nie może do tego stopnia wpłynąć na bezpieczeństwo i uspokojenie lękliwego zawsze kapitału.

W prawdzie lokacya na asygnaty i czeka tylko z największą trudnością u nas prawo obywatelstwa mogłaby sobie wyjednać, jak o tem pouczają nieudane w tym kierunku starania co do czeków innych większych monarchii banków, i widoczna niechęć publiczności do asygnat po katastrofie nie dawno przebytej. Ale wkładki nie przestają być formą łatwą, zrozumiałą i przystępną dla wszystkich i starania Dyrekeyi Banku dążące do upowszechnienia tej formy lokacyj zasługiwać będą na wszelkie uznanie.

Obok prywatnych pieniędzy, kapitały publiczne, powiatowe, miejskie, gminne w ślad za lokacyą centralnej kasy Wydziału krajowego, powinny także w pierwszym miejscu do depozytu lub fruktyfikacyj Banku krajowego być oddawane, czy to w głównej kasie Banku w stolicy kraju, czy też za pośrednictwem jego zastępstw, po powiatowych na prowincyi miastach. Tym sposobem Bank krajowy odpowiedziałby w całej pełni najpierwшему swojemu zadaniu, to jest, iżby załatwiał rozliczne a bardzo znaczne obroty pieniężne naszego samorządu krajowego nie tylko na jednym punkcie kraju, ale we wszystkich nieomal jego gminach, a powaga oraz potęga Banku znakomicie by na tem zyskać musiały. Już niektóre powiaty, a nawet pojedyncze miasta na prowincyi oddały swoje kasy miejscowe do kas Banku krajowego, który podług otrzymanego polecenia prowadzi szczegółowo kaźden rachunek osobno, z niemałym dla siebie poświęceniem, w poezneiu spełnianego obowiązku.

Rada Nadzorcza przedkładając Wydziałowi krajowemu sprawozdanie z czynności Banku w oddziale hipotecznym czyni uwagę, iżby się należało ażeby nadal Bank ograniczył ile możności swoją działalność w tym dziale tylko do wypadków konwersyj wysoko oprocentowanych pożyczek na dobra ziemskie zaciągniętych, a zwrócił uwagę przedewszystkiem na domy w większych miastach obciążone uciążliwemi pożyczkami, których właściciele potrzebują także ulgi, i dalej na grunta włościańskie, na które w sposób umiarkowany i z pewnym systemem udzielane pożyczki stają się w wielu wypadkach nader cennem źródłem pomocy dla włościan.

Komisya Bankowa podnosi tę uwagę jako będącą bardzo na czasie i odpowiadającą w zupełności zadaniu pierwotnemu Banku krajowego i myśli przewodniej Sejmu przy jego zakładaniu. Dyrekeya, która dotychczas udzieliła przeszło 42% swoich pożyczek hipotecznych na domy murowane po miastach i mniejszą własność, pojęła też w ten sam sposób zadanie Banku, a krocząc po tej samej drodze powoli, zdoła powiększając swój zakres hipotecznych pożyczek, przeprowadzić wysoko oprocentowane i obce, na nisko procentowe i dogodne własne pożyczki.

Komisya Bankowa kończy swoje sprawozdanie wnioskami:

Wysoki Sejm raczy:

1. Przyjąć do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o Banku krajowym.
2. Udzielić Dyrekeyi Banku krajowego absolutoryum z rachunków za czas od 1. Stycznia 1886, do 31. Grudnia 1886 r.

Lwów dnia 11. Grudnia 1887.

Przewodniczący :

S m a r z e w s k i w. r.

Sprawozdawca :

Ł u b i e Ń s k i w. r.

